

NORGES HØYESTERETT

Den 29. juni 2005 avsa Høyesterett dom i

HR-2005-01053-A, (sak nr. 2005/337), straffesak, anke,

Den offentlige påtalemyndighet (førstestatsadvokat Jørn Sigurd Maurud)

mot

A (advokat John Christian Elden)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Stang Lund**: Saken gjelder straffutmåling ved besittelse og videreformidling av barnepornografi, jf. straffeloven § 204 første ledd bokstav d slik bestemmelsen var før endring ved lov 1. august 2003 nr. 86.
- (2) Statsadvokatene i Oslo satte A, født 13. juni 1967, under tiltale for overtredelse av straffeloven § 204 første ledd bokstav d for å ha vært i besittelse av barnepornografi og overlatt barnepornografi til andre. Grunnlaget er:

”Onsdag 13. februar 2002 og forut for dette, i ---bakken 110 i Oslo, var han i besittelse av ca. 9000 barnepornografiske bilder, samt ca. 130 film-filer inneholdende barnepornografi. De barnepornografiske bildene og filmene hadde han lastet ned på sin datamaskin. En del barnepornografiske bilder og filmer ble overlatt til andre, ved bytting av bilder på Internett.”
- (3) Oslo tingrett avsa 19. august 2004 dom med slik domsslutning:

”A, født 13.6.1967, dømmes for overtredelse av strl. § 204 første ledd bokstav d til samfunnsstraff i 300 timer. Gjennomføringstiden og den subsidiære fengselstraff settes til 10 måneder.”
- (4) Påtalemyndigheten anket til Borgarting lagmannsrett til skjerpelse av straffen. Lagmannsretten avsa 18. januar 2005 kjennelse med slik slutning:

”Anken forkastes.”

- (5) En dommer stemte for en straff på fengsel i sju måneder, hvorav fem måneder betinget.
- (6) Jeg bemerker at samfunnsstraff i stedet for samfunnstjeneste ble innført ved lov 18. mai 2001 nr. 21, som trådte i kraft 1. mars 2002. De straffbare forhold ble begått onsdag 13. februar 2002 og forut for dette. Etter straffeloven § 3 første ledd skulle tingretten ha idømt samfunnstjeneste med mindre idømmelse av samfunnsstraff ville føre til en for siktede gunstigere avgjørelse, jf. annet ledd første punktum. Valget mellom samfunnstjeneste eller samfunnsstraff er ikke omtalt i tingrettens og lagmannsrettens avgjørelser.
- (7) Påtalemyndigheten har anket straffutmålingen videre til Høyesterett. Det anføres at hensynet til straffens formål gjør at det ikke kan idømmes en reaksjon i frihet. Sterke allmennpreventive hensyn tilsier at det ikke bør reageres med samfunnsstraff i saker om barnepornografi.
- (8) Jeg er kommet til at anken må føre fram.
- (9) Domfelte er en 38 år gammel tidligere to ganger straffet mann. Han er nå kjent skyldig i forsettlig å ha vært i besittelse av og overlatt til andre barnepornografi. Tingretten la til grunn at domfelte over en periode på tre måneder sommeren 2001 lastet ned, lagret og videreformidlet barnepornografiske bilder og filmer. Etter nyttår lagret han materialet på sin datamaskin på arbeidssstedet. Det straffbare forhold pågikk fram til februar 2002, da domfeltes daværende arbeidsgiver ved en rutinekontroll oppdaget den lagrede barnepornografi. Datamaskinen ble overlevert til politiet og forholdet anmeldt.
- (10) Tingretten beskrev det straffbare forholdet slik:
- ”Han fikk da tilgang til pc med internett hjemme, og kom etter hvert over bilder av barneporno som ifølge tiltalte ga ham en slags bekreftelse på at også andre har opplevd overgrep slik som han selv. Han fant da ut at han kunne bruke programmet mIRC, som fungerer slik at alle som har programmet oppe kan kommunisere med hverandre. Man kan også sende materiale til andre, og tiltalte sendte og mottok barnepornografiske bilder i stort antall i løpet av ca. 3 måneder sommeren 2001. Ut over å lagre slike bilder lot han via mIRC også andre ha tilgang til sine bilder, i tillegg til at han skrev en slags presentasjon eller innbydelse hvor han oppfordret andre til å sende ham barnepornografiske bilder, mot at han selv sendte slike tilbake. Foruten bilder lagret tiltalte også en god del filmer, dvs. korte filmsnutter med barnepornografisk innhold.”**
- (11) I sin beskrivelse av bildene viste tingretten til beskrivelsen i Oslo byretts dom av 26. november 2001, gjengitt i Høyesteretts kjennelse i Rt. 2002 side 1187, som tingretten fant dekkende:
- ”Bildene kan grovt sett deles i fire kategorier:**
- Barn i seksuelle situasjoner med andre barn
  - Barn i seksuelle situasjoner med voksne
  - Barn i seksuelt betonte poseringssituasjoner
  - Barn i seksuelle situasjoner alene.
- Disse kategoriene kan igjen inndeles i ulike grupper. For retten er det dokumentert bilder der barnet er penetrert i munnen, i analåpningen eller skjeden, der gjenstander er ført inn i barnets analåpning eller skjede, der barnet utsettes for vold eller tvang med seksuelt tilsnitt, og der den voksne får synlig sædavgang i barnets ansikt, munn eller kjønnsorgan. Flere bilder synes å ha til hensikt å formidle et fysisk overgrep mot barna i tillegg til den seksuelle omgang.**

Barna ga på flere bilder uttrykk for at de befant seg i et tvangssituasjon. Enkelte bilder fremstår i en serie, delvis med grotesk billedtekst, mens andre fremstår enkeltvis. Enkelte barn er fotografert over flere år og der barnets navn, autentiske eller ikke, fremstår på bildet for å kunne identifiseres med senere bilder av de samme barna.

Barnets alder er varierende, og kan anslås fra 15-16 år og ned til noen måneder. Barna har asiatiske og nord-europeiske utseende. Flest jenter, men også gutter, er avbildet.

...

Bildenes kvalitet er gjennomgående høy og med klar fokus på kjønnsorganer i utfoldelse av seksuell aktivitet, slik som beskrevet over. Bakgrunnen på bildene er gjort nøytralt, for å rette fokus på den seksuelle situasjon og/eller å vanskeliggjøre identifikasjon av sted. Barnas ansikt er derimot tydelig, mens de voksne ikke er gjenkjennelige.”

- (12) Straffeloven § 204 første ledd bokstav d, slik den lød før lovendring 1. august 2003 nr. 86, retter seg mot den som produserer, innfører, besitter, overlater til en annen eller mot vederlag gjør seg kjent med barnepornografi med seksuelt innhold, eller produserer slike fremstillinger hvor noen under 18 år er avbildet. Etter annet ledd annet punktum er barnepornografi kjønnslige skildringer i rørlige eller urørlige bilder hvor det gjøres bruk av barn, noen som må regnes som barn eller noen som er framstilt som barn. Strafferammen for forsettlig overtredelse er bøter eller fengsel inntil 2 år. Bestemmelsen avløste straffeloven § 211 første ledd bokstav d og annet ledd, som hadde samme strafferamme.
- (13) Høyesterett har understreket at barnepornografi er et alvorlig samfunnsproblem, og har gitt en sammenfatning av skadevirkningene i Rt. 2002 side 1187 på side 1190-91. Barnepornografi må også bekjempes ved at domstolene holder en streng linje ved overtredelser av straffebestemmelser som retter seg mot befatning med og herunder spredning av slikt materiale. Om straffverdigheten uttalte førstvoterende i Rt. 2002 side 1187 på side 1191:
- ”De forhold jeg her har redegjort for, tilsier etter min mening at det må reageres strengt i saker om barnepornografi. Dette gjelder ikke minst ved befatning ved bruk av Internett. Aktor har antydnet en rangering av de ulike former for overtredelser. I groveste kategori er plassert profittmotiverte krenkelser, så førstegangsdistribusjon av barnepornografi, deretter den som benytter betalingsbaserte tjenester eller sprer eldre samlinger, så den som bygger opp store samlinger, og endelig mindre overtredelser. Selv om dette er en meget grovmaske inndeling, hvor omstendighetene innenfor den enkelte gruppe kan variere meget, kan den etter min mening gi en viss veiledning for praksis. Jeg tilføyer at når det gjelder selve produksjonen, vil forholdet ofte kunne straffes etter bestemmelser med langt høyere strafferammer, blant annet som sedelighetsforbrytelse eller medvirkning til slik forbrytelse.”**
- (14) Saken gjaldt overtredelse av den tidligere straffelov § 211 første ledd bokstav d, hvor domfelte hadde i sin besittelse ca 7 000 bilder og 191 videoopptak. Høyesterett satte straffen til fengsel i sju måneder. Domfeltes uforbeholdne tilståelse da han ble pågrepet, og særlig et tidsforløp på nær tre år, medførte at fem måneder ble gjort betinget.
- (15) I dom i Rt. 2003 side 1091, som også gjaldt overtredelse av § 211 første ledd bokstav d, ble straffen etter påtalemyndighetens anke satt til fengsel i åtte måneder, hvor fem måneder ble gjort betinget fordi det var gått omlag tre år fra forholdet ble oppdaget. Domfelte hadde vært i besittelse av ca 1770 fotografier og videoklipp

som var lastet ned fra Internett, og som viste til dels svært grove seksuelle overgrep. Han hadde også videreformidlet over Internett 62 fotografier.

- (16) Også i vår sak er domfeltes straffbare forhold grovt. Beslaget gjelder et stort antall bilder og filmer som viser til dels grove seksuelle overgrep mot barn i alder helt ned til noen måneder. Det er straffskjerpende at domfelte fant fram til et spesielt dataprogram og opprettet en side med oppfordring til andre om å utveksle barnepornografi. Spredning av barnepornografi og økt etterspørsel er med på å skape et marked, som igjen fører til framstilling av mer barnepornografi med nye uhyrlige overgrep. I tillegg kommer at bruk av Internett fører til en enorm spredning, som det i praksis har vist seg umulig å få begrenset eller slettet. Krenkelsene er således massive og varige, da bildene av barna og deres ansikter vises klart.
- (17) Den grove overtredelse av straffeloven § 204 bokstav d, som på gjerningstiden hadde samme strafferammer som den tidligere § 211, må etter de nevnte avgjørelser medføre at domfelte skulle vært idømt en lengre ubetinget fengselsstraff. Sterke allmennpreventive hensyn taler mot å idømme en reaksjon i frihet. Samfunnstjeneste, og nå samfunnsstraff, bør bare anvendes i helt spesielle tilfeller på grove overtredelser.
- (18) Lagmannsrettens flertall har ved idømmelse av samfunnsstraff lagt vekt på domfeltes tilståelse, tidsforløpet sett i sammenheng med tilståelsen og hans personlige forhold.
- (19) Domfeltes uforbeholdne tilståelse etter at han var anmeldt og det pornografiske materiale overlevert politiet, kan det etter min mening ikke legges vesentlig vekt på, jf. Rt. 2003 side 1091 avsnitt 17. Forsvarer har vist til dom 17. mars 2005 i sak HR-2005-00436-A som gjelder innførsel av 1200 gram heroin, hvor det ble det gitt strafferabatt etter straffeloven § 59 annet ledd. I denne sak var imidlertid tilståelsen viktig for vurderingen av domfeltes subjektive forhold, jf. avsnitt 15.
- (20) Tidsforløpet fram til endelig dom vil nå være noe over tre år og fire måneder fra anmeldelsen den 13. februar 2002. Noe av dette skyldtes at domfelte fra det første politiavhøret ble holdt 27. februar 2003 fram til 5. juni 2003 ikke ønsket å undertegne avhøret. Det gikk også noe tid senhøstes 2003 og vinteren 2004 før det ble avklart at domfelte, som fastholdt den uforbeholdne tilståelse, ønsket dom i tingretten med meddommere. Selv om noe av tidsforbruket skyldtes domfelte, og selv om politiets gjennomgåelse av et meget omfattende beslag av pornografisk materiale for å sortere ut barnepornografi nødvendigvis måtte ta en del tid, finner jeg likevel tidsforløpet så langt at fengselsstraffen må gjøres delvis betinget. Jeg bemerker i denne forbindelse at tidsforløpet også i de før omtalte saker medførte at bare en del av fengselsstraffen ble ubetinget. Det er uheldig at etterforskning og pådømmelse av saker om grove overtredelser av straffebestemmelsene mot barnepornografi tar så lang tid at tidsforløpet innvirker på straffutmålingen.
- (21) Det er også anført at domfelte over lengre tid har hatt et betydelig forbruk av pornografisk materiale som har sammenheng med at han ble misbrukt som barn. Allerede før det straffbare forhold ble oppdaget og anmeldt, hadde han søkt

behandling hos psykolog for sin hang til pornografi. Domfeltes personlige forhold må imidlertid ha begrenset betydning i saker etter § 204 bokstav d.

- (22) Jeg finner etter dette at straffen i samsvar med påtalemyndighetens straffeforslag bør settes til fengsel i sju måneder, hvorav fem måneder gjøres betinget.
- (23) Jeg stemmer for denne

D O M:

I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 7 – sju – måneder hvorav fullbyrdelsen av 5 – fem – måneder utsettes i medhold av straffeloven §§ 52 til 54 med en prøvetid på 2 – to – år.

- (24) Dommer **Flock:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (25) Dommer **Øie:** Likeså.
- (26) Dommer **Skoghøy:** Likeså.
- (27) Dommer **Aasland:** Likeså.
- (28) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 7 – sju – måneder hvorav fullbyrdelsen av 5 – fem – måneder utsettes i medhold av straffeloven §§ 52 til 54 med en prøvetid på 2 – to – år.

Riktig utskrift bekreftes: